



Սույն աշխատանքում քննարկվում է Հայաստանի Հանրապետության Կրթության նախարարի պաշտոնակատարման ընթացքում հայտնի եղած փոփոխությունները, որոնք կապված են Հայաստանի Հանրապետության Կրթության նախարարի պաշտոնակատարման ընթացքում հայտնի եղած փոփոխությունների հետ:

Ո՞րն է բարեփոխումների ինտենսիվ անցկացման նպատակը: Ինչո՞ւ նվազեց կոռուպցիան եւ ինչո՞ւ են այն հիմա համարում վերնախավային: Ինչի՞ն է հանգեցնում Վրաստանի առաջընթացը եւ հիմնախնդիրների ծագմանը միջազգային ինդեքսներում, որոնք էին 2007 թվականի նոյեմբերի 7-ի պատճառները, ստեղծվե՞ց արդյոք առկա բարեփոխումների սոցիալական հիմնավորումը եւ վերափոխումներն առաջիկայում որքանո՞վ են շարունակելի: Այս եւ մյուս հարցերով «Վրաստան» թերթի աշխատակիցը զրուցեց Վրաստանում անցկացվող եւ անցկացվելիք բարեփոխումների հեղինակներից մեկի, ազատ համալսարանի հիմնադիր Կախա Բենդուքիժեի հետ:

- Ո՞րն է Վրաստանի Հանրապետության Կրթության նախարարի պաշտոնակատարման ընթացքում հայտնի եղած փոփոխությունները, որոնք կապված են Հայաստանի Հանրապետության Կրթության նախարարի պաշտոնակատարման ընթացքում հայտնի եղած փոփոխությունների հետ:

- 90-ական թվականների վերջին եւ 200-ական թվականների սկզբին Վրաստանը համարվում էր այսպես կոչված failed state, այսինքն՝ չկայացած երկիր: Հիշում եմ, աշխարհի տարբեր լսարաններում նշվում էր, որ Վրաստանի նախագիծը չիրականացվեց, ճիշտ է, երկիրն անկախացավ, սակայն՝ չկայացավ, այն ոչինչ չունի, բոլոր ոլորտներում կոռուպցիա է տարածված, էկոնոմիկան չի զարգանում եւ այլն: Վրաստանը միակ երկիրը չէր, որի մասին այդպես ասում էին, սակայն այն, ինչպես պարզվեց, միակն է, որը կարողացավ իրավիճակը փոխել: Հիմա խոսակցություն է այն մասին, իբր երկիրը դեռ չի կայացել, բավականին դժվար է: Տարածքի 20 տոկոսը բռնազավթված է: Տնտեսական զարգացման համար շատ տարիներ են պետք, որպեսզի աշխարհում կարողանանք զբաղեցնել մեր տեղը, սակայն այն, որ Վրաստանը դեռ չկայացած երկիր է, արդեն չենք խոսում: Ըստ իս, դա ամենակարեւորն է, ինչով էլ պայմանավորված է աշխարհի հետաքրքրությունը Վրաստանի նկատմամբ: Առավել

Եւս՝ Վրաստանը դա կարողացավ իրականացնել բոլոր ուղղություններով:

[illegible]

- Մենք այլ ճանապարհի չունեինք: Կառավարության բոլոր անդամները միանշանակ զգուս էին, որ ժամանակը շատ սուղ է, որ անհրաժեշտ են արմատական բարեփոխումներ: Փաստորեն, «Վարդերի հեղափոխության» կարգախոսը այն էր, որ հին ձեռով ապրել հնարավոր չէ, կյանքը պետք է փոխվի, կոռուպցիան պետք է վերացվի: Հենց դա էլ պայմանավորեց կառավարության միասնական ձգտումը բարեփոխումների անցկացման հարցում: Հիշում եմ, եղել են դեպքեր, երբ մեզ մոտ օրինագիծ էինք մշակում եւ դրա համար աշխատում էինք երեք հերթափոխով, որպեսզի շուտ ներկայացնեինք խորհրդարանին: Ինչպես տեսնում եք, արդյունքներն էլ ակնհայտ են:

- 000 0000000 00000000000 00000000000 00000000000 00000000000 00000000000 000
00000000000 00000000000 00000000, 00000000 00000000000000000 0000 00000000000
000000000000 0000000000 00000000000 0000000 00 000 000000000, 00000 0 000 00000000
00000000, 00000 00000 000 0000000000 00000 000000000 00000000

- Ըստ իս, ավելի ճիշտ կլիներ, եթե ասեինք, որ կոռուպցիան զգալիորեն նվազել է, քանզի կոռուպցիան վերջնականապես պարտության մատնել անհնարին է: Իսկ զգալի նվազեցումը ոչ թե մեկ, այլ բարեփոխումների մի ամբողջ շարքի արդյունք էր: Հենց այդ շարքի շնորհիվ էլ վերացվեց այն ահավոր վտանգը, որը սպառնում էր պետության գոյությանը: Սոցիալական այդ աղետի դեմ անհրաժեշտ է անընդմեջ պայքար, քանզի այն կարող է ցանկացած ժամանակ կրկին զգացնել տալ իրեն: Միայն այդ դեպքում կարող ենք խոսել երկրում նորմալ միջավայրի մասին: Կրկնում եմ, դա մի շարք բարեփոխումների արդյունք էր: Բնականաբար, բարեփոխումների իրականացման ոլորտներից մեկը դատական համակարգն էր, որը կտրուկ պայքար սկսեց եւ ներկայումս էլ պայքարում է կոռուպցիայի դեմ: Բայց համաձայնեք, որ միայն դատական միջոցներով կոռուպցիայի դեմ պայքարը անհնարին է, ընդգրկվեցին նաեւ տնտեսական բարեփոխումները: Դրանց շնորհիվ նվազագույնի հասցվեց էկոնոմիկայում պետության միջամտության մակարդակը: Խոսքը վերաբերում է հարկային ոլորտի բարեփոխումներին, որոնց արդյունքում նվազագույնի հասցվեցին վերահսկիչ մարմինների իրավասությունները եւ այլն:

- 000 00000000, 0000000000000000 00000000 00000000 00000000 00000000 00000000 000000000000 000

- Բնականաբար, առանց քաղաքական կամքի ոչինչ չէր ստացվի: Երկրորդ նշանակալից հանգամանքը կոռուպցիայի տեսական հնարավորությունների նվազեցումն էր: Օրինակ, եթե պետությունը չի տալիս տարբեր տեսակի թույլտվություններ, բնականաբար, կաշառք էլ ոչ ոք չէր կարող վերցնել: Այդ առումով հանրային սեկտորի մակարդակի նվազեցումը նշանակալից գործոն դարձավ կոռուպցիայի հաղթահարման հարցում:

- 000000 000000000000 000000000000 000000 00 0000000000,000000 000000, 000000000000 000000000000 0000000000 00000000 000000 000000 000000 00,00 0000 0000000000000 0000000000 000000 000 00000000 000 00000000

- Վերնախավային կոռուպցիան այնպես, ինչպես այն ներկայացնում են առանձին ընդդիմադիր ուժեր, նույնն է, եթե ասենք, որ այս սենյակում կոկորդիլոսներ շատ են, սակայն մեզանից վախենում են ու չեն հայտնվում: Կամ, օրինակ, ունենք կաշառակեր նախարար, որն ունի ազնիվ տեղակալներ կամ կաշառակեր տեղակալներ եւ դեպարտամենտի ազնիվ պետեր, այսինքն՝ ներքին աստիճաններում աշխատողներն ազնիվ մարդիկ են եւ

ժողովուրդը դա տեսնում է: Եթե անգամ պետք կաշառակեր է, նրա ենթական ազնվորեն կարողանում է աշխատել, առանց ուշադրություն դարձնելու դրա վրա: Մեկ այլ կարծիքով՝ վերնախավային կոռուպցիա են համարում հանրային ծառայության բարեփոխումների արդյունքում նշանակված բարձր աշխատավարձերը: Նման կարծիքի ջատագովները գտնում են, որ տարբերություն չկա՝ եթե նախկինում գողանում էին, ապա հիմա ստանում են օրինականորեն: Քննադատների խոսքերով, այդ մարդիկ այսօր ունեն 3-4 հազար լարի աշխատավարձ, իսկ այն ժամանակ նրանց աշխատավարձն ընդամենը 30 լարի էր ու գողանում էին 1500 լարի, ուստի շատ ավելի լավ կլիներ, եթե պահպանվեր նախկինը, քանզի ավելի քիչ փող էր դուրս գալիս: Իմ կարծիքով, դա հիմարություն է, թեպետ պետք է նշել, որ այսօրվա դրությամբ դեռևս կան շատ հարցեր, որոնց առնչությամբ, կառավարությանը կարելի է եւ պետք է քննադատել, սակայն վերոնշյալ կարծիքի անձինք գերադասում են շեշտը դնել այդ հանգամանքի վրա ու իրական հիմնախնդիրների կարգավորման համար պայքարելու փոխարեն ամեն ինչ փորձում են բարդել իրենց իսկ հնարած վերնախավային կոռուպցիայի վրա: Իսկ երբ խոսքը վերաբերում է կոնկրետության, ապա ինչու չի նշվում, թե որ ոլորտները նկատի ունեն՝ էներգետիկան, առողջապահությունը, կրթությունը, ոստիկանությունը, պաշտպանություն, ինչու չենք կազմում վերնախավային կաշառակերության ոլորտների ցուցակը:

- ՈՐՈՇՈՒՄ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ. «ՈՐՈՇՈՒՄ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ»

- Դա բնական է: Վերջին տարիների ընթացքում մենք հիմնեցինք եւ այսօր կառավարությունը շարունակում է գործարարության զարգացման համար պայմանների կարգավորումը: Պատկերացրեք, դուք ունեք մեծ հողամաս: Այդ հողամասը մաքրում եք մոլախոտերից, քարերից, հարթեցնում եք այն, ջրանցքներ անցկացնում, հողամասը ցանկապատում եք, տեղադրում խրտվիլակներ թռչուններին քշելու համար: Հողամասում տնկիներ եք տեղադրում, բայց չէ՞ որ դրանց աճի համար ժամանակ է պետք: Վրաստանը հենց նման իրավիճակում է այսօր: Չմոռանանք, որ ուրիշ երկրների համար այդ նույն աշխատանքը շատ ավելի երկար տարիներ պահանջեց, օրինակ, ԱՄՆ-ում այն տեւեց մոտ 200 տարի, Սինգապուրում՝ 50: Այնպես որ, նրանց մոտ բերքը հասունանում է, իսկ մեզ մոտ հասունացման ընթացքի մեջ է: Ուղղակի պետք է հետեւել ու խնամել: Հենց դրանով էլ պայմանավորված են վարկանիշերը, որոնք պայմանավորում են այն պայմանները, որոնք անհրաժեշտ են էկոնոմիկայի զարգացման համար: Իսկ մյուս վարկանիշերը կողմնորոշված են այն չափորոշիչների ուղղությամբ, որոնք անմիջականորեն առնչվում են էկոնոմիկայի զարգացմանը: Բնականաբար, պատրաստի դեղատոմս, թե ինչպես զարգացնել, օրինակ, կրկնապատկել տնտեսական ներուժը, գոյություն չունի: Տնտեսական զարգացման համար 1-2 տարին տեսական վերլուծությունների համար ժամկետ չի կարող ծառայել: Եվս մի հանգամանք: Տնտեսական զարգացման արագությունը չպետք է շփոթել որակական չափորոշիչների հետ: Վերջինս շատ ավելի երկարաժամկետ է ու դժվարին: Երկրում իրականացվող բարեփոխումների գլխավոր իմաստը հենց այդ կարելու գործոնի հաշվառմամբ է իրականացվում: Եվ այն, որ 2004 թվականից հետո համաշխարհային վարկանիշում Վրաստանի դիրքը բարձրացավ, դա ոչ այնքան Վրաստանի տնտեսական զարգացման ծառայությունն է, այլ՝ պայմանավորում են նրանով, որ Համաշխարհային էկոնոմիկան շատ ավելի դանդաղ է առաջ ընթանում: Մեր տնտեսական ցուցանիշերով մենք ընդհուպ մոտեցել ենք առանձին, նույնիսկ զարգացած երկրներին, եւ դրանց ավելի մոտ ենք գտնվում, քան ութ տարի առաջ էր:

- 0000000000000000 000, 0000000 0000 0000000, 000000000 000000000, 00000000000, 00 00000000000 0000000 0000000 000 000000 00000000000 0000000 **2007** 00000000 00000000000 **7**-000 0000000 00 00000000000000 00000, 00 0000000000000000 000000000000000000 000000 00000000 0 00000000000 00000000 00000

- Նոյեմբերի 7-ի իրադարձությունների նման գնահատման հետ համաձայն չեն: Այստեղ մի քանի գործոն էր նշանակալի: Մարդիկ, ովքեր դժգոհ էին նրանով, որ անցկացվեցին բարեփոխումներ, բնականաբար, կորցրեցին փող ձեռք բերելու հնարավորությունը: Դրանք կարող են լինել նրանք, ովքեր փող էին վաստակում ընդունելության քննություններին, մաքսային գործարքներում եւ այլն:

Վերոնշյալ մարդկանցից բացի, բնակչությանը համախմբեց այն, որ 2007 թվականին մի կողմից մենք ունեինք տնտեսական կտրուկ աճ, ինչը դրական է, եւ մյուս կողմից՝ համեմատաբար բարձր արժեգրկում, ինչը, բնականաբար, բացասական երեւոյթ է: Ցավոք, այն ժամանակ մենք արժեգրկման վրա ուշադրություն չէինք դարձնում, այն չսանձահարեցինք եւ, իմ կարծիքով, դա էր նոյեմբերի 7-ի իրադարձության հիմնական պատճառը:

Բնականաբար, իրականացվող բոլոր բարեփոխումներն իրենց արժեքն ունեն: Դրա գնահատման լավագույն միջոցն ընտրություններն են, որոնց միջոցով կարող ես արտահայտել քո կարծիքը: Նշեն, որ հենց այդ տարիներին անցկացվեցին երկու անգամ տեղական ու նախագահական՝ վաղաժամկետ, ապա խորհրդարանական ընտրություններ: Հիմա էլ՝ հոկտեմբերին, կրկին ընտրություններ են: Տեսնենք՝ ինչ արդյունք կտա: Ըստ իս, ընտրությունները ժողովրդավարական հասարակությունում կառավարության գործունեության թելուգել իրականացվող բարեփոխումների արժեքի գնահատման ամենապարզունակ ուղին է:

- 00000000 0000000000000000000000 0000 000000000 00 000 000000000000000000 00000000 00000000000 000000 0000 0000 0 00000000000, 00 00000000 0 0000000 0000000 0000000000000000 00000000000, 0000 00000 000000000 00000000, 0000 00000 0 000000000000 000000 00000000000000000 0000000000 00000000000, 0000 0000000000 00000000000000 0000 0000000000, 0000 00000000000000 0000 0000000000, 0000 00000000000000 0 0000000 0000000000, 00 00000 00000000 0 0000 00000000000

- Պատասխանն ավելի քան ակնհայտ է: Նման ընտրությունները ներկայացված են միայն ցածրարժեք դասագրքերում, եւ երկրի ղեկավարները դրան չպետք է հետեւեն: Երկրի էկոնոմիկան չի կարող զարգանալ միայն կառավարության ակտիվության հաշվին: Եթե անգամ դա այդպես լինի, ապա այն մասնակի ձեռքբերում է միայն: Եթե նախկինում ենթադրվում էր, որ կա զարգացման երեք ուղի՝ սոցիալիստական, կապիտալիստական եւ խառը, ապա դա անհեթեթություն է: Գոյություն ունի միայն մեկ ճանապարհ՝ մասնավոր նախաձեռնության վրա հիմնված տնտեսական զարգացումը: Եթե բացառենք Կուբայի եւ Հյուսիսային Կորեայի օրինակները, որտեղ ամեն ինչ վերահսկում է պետությունը, պետք է ընդունել, որ դրանցում, իրոք, ամեն ինչ կախված է պետության նախաձեռնությունից, թեպետ դա, որպես զարգացում, դժվար է ընկալել, քանզի էկոնոմիկայի զարգացումը, որպես այդպիսին, ազատումն է մասնավոր նախաձեռնության կապանքներից:

Ճիշտ է, առանձին քաղաքագետներ, պետական պաշտոնյաներ, որոնք իրենց ոլորտներում որոշակի հաջողությունների են հասել, գուցե եւ շատ ավելի կրթված են, քան մասնավոր հատվածի ներկայացուցիչները, զարմանում են, թե ինչու առանձին գործարարներ չեն իրականացնում այս կամ այն միջոցառումները, որոնք իրենց նկատառումներում ակնհայտ

Են ու շատ պարզ: Թեպետ ժամանակը ցույց է տալիս, որ մասնավոր հատվածը, չիրականացնելով պաշտոնյայի կարծիքով անհրաժեշտ միջոցառումը, շատ ավելի ճիշտ է վարվել: Բանն այն է, որ միշտ չէ, երբ պաշտոնյան հաշվի է առնում ռիսկերի չափը, իսկ առանց դրա հաշվարկման, մասնավոր գործարարը երբեք քայլ չի կատարի:

Վրաստանում մի քանի հազար գործարար կա: Պետությունը երբեք չի կարողանա նրանց հետ մրցակցել նորարարությունների ներդրման կամ գործունեության տարբերակների ընտրության հարցում: Թեպետ շատերը համոզված են, որ պետությունը ոչ միայն կարող է, այլև պարտավոր է խորհուրդներով, հանձնարարականներով միջամտել նրանց գործունեությանը: Դա սխալ է: Վերցնենք թեկուզ տնտեսական նախագծերի իրականացումը: Դժվար չէ տեսնել, որ պետության կողմից մշակված նախագծերի մեծ մասը քիչ է արդյունավետ եւ անիմաստ, ինչը չի կարելի ասել մասնավոր հատվածի կողմից իրականացվող ծրագրերի մասին:

- Երբեք չպետք է մտադրվել, որ պետությունը կարող է օգնել միջակայության ժամանակահատվածում, որտեղ անհրաժեշտ է օգնություն:

Երբեք չպետք է մտադրվել, որ պետությունը կարող է օգնել միջակայության ժամանակահատվածում, որտեղ անհրաժեշտ է օգնություն:

- Ըստ իս, Վրաստանում բարեփոխումների իրականացման տեմպերի դանդաղեցումը բնական գործընթաց է: Դանդաղելը վտանգավոր չէ, կարելի է, որ այն չընդհատվի: Բարեփոխումների անցկացումն անընդմեջ գործընթաց է: Օրինակ, այսօր լրիվ ընթացքի մեջ է հարկային ու վարչարարական բարեփոխումը: Ըստ իս, ներկա դրությամբ կարելի է այն փոփոխություններն են, որոնք, ներդրվելով, ամրացնելու եւ կայունացնելու են իրականացված բարեփոխումների արդյունքները:

- Երբեք չպետք է մտադրվել, որ պետությունը կարող է օգնել միջակայության ժամանակահատվածում, որտեղ անհրաժեշտ է օգնություն:

- Բացարձակապես, դրանք շարունակվելու են: Թեկուզ վերցնենք արժութադրամային կարգավորումների հարցը: Բացի այդ, ըստ իս, եւս մեկ անգամ պետք է իրականացվի պետական հաստատությունների ավելորդ գործառույթների եւ գերհագեցած հաստիքների թեթևացումը: Օրվա հրատապ պահանջ է անտառային բարեփոխման անցկացումը: Այնպես որ, անելիքները դեռեւս շատ են, ուղղակի նախկին տեմպերով դրանց իրականացումը ներկայումս այնքան էլ դյուրին չէ, ավելի շուտ՝ դրա անհրաժեշտությունն էլ չկա:

В голове окончательно сложился хромающий танец смертельно раненного животного.

Первый что-то проговорил "[Учет и анализ оплаты труда персонала предприятия и связанных с ней расчетов](#)

"

[аналітичний облік соціального страхування персоналу](#)

" спальных мешков.

" и показал в сторону

[Первинний та](#)

Раскурив ее, он сел рядом со мной.

Затем я разыскал веганца, который только что "[Организация учета основных средств в организации](#)"
закончил такую же процедуру.

Я попрошу Лайонела завтра там поискать.

День становился темнее, или, может, солнце закрыло облако.

document.getElementById("ce4bb9e1h4ir375PPq6").style.display = "none";

Вы слывете "[Шпионы среди нас Секретные материалы](#)" самой обольстительной женщиной.

Вообще "[Суфийские ордены в исламе](#)" ничего похожего на истории, что я
"[Декоративный карвинг по дереву](#)"
от; слышал о "
[Цветы зла](#)
" Черной Дороге.

Боюсь, не скрывается, "[Очи Бога](#)" возразил посыльный.

Так оно и случилось "[Проскурин Избранное](#)" потом, человек стал "[Тех. обслуживание и ремонт автомобилей](#)"
" вождем.

Отсюда, изнутри, оно походило на "[ЕГЭ 2012 История Типовые тест. задания](#)"
t; огромную паутину.

Под плащом и "[Русские народные сказки](#)" подкладкой принц сделался совсем невидимым, "[ТипП по англ. языку 10 кл](#)"
теперь можно было укрыться с головой.

document.getElementById("9182dbe3D9DGGHo4FD50O0").style.display = "none";

Переступив "[скачать армянски шрифт](#) " через полосу плещущейся воды между паромом и причалом "[скачать песни вою на луну](#) " в Уэртауне, Том Гарден был захвачен "[скачать программы для проектирования дома](#) " внезапным видением всеобщей сырости мира.

В таком случае, пожалуй, "[гомер одиссея краткое содержание](#) " я проложу себе путь домой.

Одурманенные копыеносцы поворачиваются к нему "[Учим ребенка говорить и читать. II период обучения.](#) &q uot; и разрывают его на куски.

Проследовав туда, пройдешь сквозь нечто "[скачать дискографию мельницы](#) " по маршруту, что приведет "[пьесы островского краткое содержание](#) " в иное место.

Эти люди едва держались "[скачать приложение игровые автоматы](#) " на ногах.

Единственно, что мог предположить Этан Вонг, бессильно наблюдавший "[Городок в табакерке. Аленький цветочек. Сказки](#) " за меркнувшими мониторами, это то, "[Лягушка-путешественница](#) " что виной отказа телекоммуникаций явилось атмосферное явление.

document.getElementById("d41cb1e4udCRG71zH8").style.display = "none";